

Чи потрібно дотримуватися вимог Постанови № 710, якщо джерело фінансування — власні кошти?

Замовниками, які мають здійснювати закупівлі товарів, робіт і послуг з дотриманням вимог Закону України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 № 922-VIII (далі — [Закон](#)) та з урахуванням окремих [особливостей](#), є суб'єкти господарювання, що визначені статтею 2 Закону. Тож, якщо суб'єкт господарювання належить до однієї з категорій, зазначених у цій статті, йому обов'язково необхідно дотримуватися вимог закупівельного законодавства.

Водночас постановою Кабінету Міністрів України «Про ефективне використання державних коштів» від 11.10.2016 № 710 (зі змінами) (далі — [Постанова № 710](#)) встановлено вимоги, щоб замовники оприлюднювали обґрунтування технічних та якісних характеристик предмета закупівлі у разі проведення конкурентних процедур закупівель. Однак така вимога стосується не абсолютно всіх замовників. Отже, розглянемо більш детально:

які категорії замовників повинні обов'язково дотримуватися вимог Постанови № 710;

чи залежить обов'язковість дотримання вимог Постанови № 710 від джерела коштів, з якого буде фінансуватися закупівля.

З метою ефективного використання **державних коштів** при здійсненні закупівель товарів, робіт та послуг замовникам необхідно дотримуватися вимог Постанови № 710, зокрема **оприлюднювати обґрунтування технічних та якісних характеристик предмета закупівлі, його очікуваної вартості та/або розміру бюджетного призначення** (далі — інформація).

Однак якщо уважно вчитатися у текст цього нормативного документа, то в ньому встановлено як обов'язкові вимоги, так і вимоги рекомендаційного характеру, та, крім цього, такі вимоги поширюються не на всіх замовників та не на усі джерела фінансування закупівлі.

Які категорії замовників повинні дотримуватись вимог Постанови № 710

Частиною 1 статті 2 Закону визначено, що до **замовників**, які здійснюють закупівлі відповідно до Закону, належать:

органи державної влади та правоохоронні органи держави, органи місцевого самоврядування, об'єднання територіальних громад;

Пенсійний фонд України, цільові страхові фонди зі страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, медичного страхування та страхування на випадок безробіття;

юридичні особи, які є підприємствами, установами, організаціями (крім тих, які визначені у пунктах 1 і 2 цієї частини), та їх об'єднання, які забезпечують потреби держави або територіальної громади, якщо така діяльність не здійснюється на промисловій чи комерційній основі, за наявності однієї з таких ознак:

- **юридична особа є розпорядником, одержувачем бюджетних коштів;**
- **органи державної влади чи органи місцевого самоврядування** або інші замовники володіють більшістю голосів у вищому органі управління юридичної особи;
- **у статутному капіталі юридичної особи державна або комунальна частка акцій (часток, паїв) перевищує 50 відсотків;**

юридичні особи та/або суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність в одній або декількох окремих сферах господарювання, визначених частиною 2 статті 2 Закону, та відповідають хоча б одній з ознак, встановлених частиною 1 статті 2 Закону.

Нормами Постанови № 710 визначено, що оприлюднювати певну інформацію:

органам місцевого самоврядування — **рекомендовано (пункт 4 Постанови № 710);**

головним розпорядником бюджетних коштів (розпорядником бюджетних коштів нижчого рівня), суб'єктам господарювання державного сектора економіки — **обов'язково (пункт 4-1 Постанови № 710).**

У розумінні Закону до замовників належать також органи місцевого самоврядування, до яких, відповідно до статті 5 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», включено: *територіальну громаду; сільську, селищну, міську раду; сільського, селищного, міського голову; виконавчі органи сільської, селищної, міської ради; районні та обласні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст; органи самоорганізації населення.*

Розберемося, кого бюджетне законодавство відносить до головних розпорядників та розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня.

Головні розпорядники та розпорядники бюджетних коштів нижчого рівня

Так, згідно зі статтею 22 Бюджетного кодексу України (далі — БКУ) за обсягом наданих повноважень розпорядники бюджетних коштів поділяються на **головних розпорядників** бюджетних коштів та **розпорядників нижчого рівня**. Відповідно до статті 2 БКУ:

головні розпорядники бюджетних коштів — це бюджетні установи в особі їх керівників, які відповідно до статті 22 БКУ отримують повноваження шляхом встановлення бюджетних призначень;

розпорядник бюджетних коштів — це бюджетна установа в особі її керівника, уповноважена на отримання бюджетних асигнувань, взяття бюджетних зобов'язань, довгострокових зобов'язань за енергосервісом, довгострокових зобов'язань у рамках державно-приватного партнерства, середньострокових зобов'язань у сфері охорони здоров'я та здійснення витрат бюджету.

Головні розпорядники коштів **Державного бюджету** України затверджуються законом про Державний бюджет України на відповідний рік шляхом встановлення їм бюджетних призначень. Головні розпорядники коштів **місцевих бюджетів** визначаються рішенням про місцевий бюджет відповідно до пунктів 2 і 3 частини 2 статті 22 БКУ.

Отже, бюджетні установи, які є головними **розпорядниками та розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня, повинні обов'язково дотримуватися пункту 4-1** Постанови № 710 та оприлюднювати інформацію, визначену в цьому пункті.

На сайті Державної казначейської служби України можна переглянути Єдиний реєстр розпорядників та одержувачів бюджетних коштів, який оновлюється постійно.

Чи повинні одержувачі бюджетних коштів оприлюднювати обґрунтування за Постановою № 710

А що ж стосовно одержувачів бюджетних коштів? Адже вони також, як і розпорядники, витрачають бюджетні кошти. **Одержувачами**, відповідно до статті 1 БКУ, є **суб'єкти господарювання, громадські чи інші організації, що не мають статусу бюджетної установи**, уповноважені розпорядником бюджетних коштів на здійснення заходів, передбачених бюджетною програмою, та отримують на їх виконання кошти бюджету.

Однак у вимогах пункту 4-1 Постанови № 710 про одержувачів не згадується, а це

означає, що **якщо замовник є одержувачем бюджетних коштів** у розумінні БКУ, то на нього **не поширюється вимога щодо оприлюднення інформації**, визначеної цими пунктами.

Чи повинні суб'єкти господарювання державного сектора економіки оприлюднювати об'ґрунтування за Постановою № 710

Окрім розпорядників бюджетних коштів норми пункту 4-1 Постанови № 710 поширюються також і на **суб'єктів господарювання державного сектора економіки**.

Відповідно до частини 2 статті 22 Господарського кодексу України (далі — ГКУ) **суб'єктами господарювання державного сектора економіки** є суб'єкти, що діють на основі лише державної власності, а також суб'єкти, державна частка у статутному капіталі яких **перевищує 50 відсотків** чи становить величину, яка забезпечує державі право вирішального впливу на господарську діяльність цих суб'єктів.

Реєстр (перелік) суб'єктів господарювання державного сектора економіки (державних підприємств, їх об'єднань, дочірніх підприємств та господарських товариств, державна частка у статутному капіталі яких перевищує 50 відсотків) можна знайти на сайті Фонду державного майна України за посиланням:

<http://www.spfu.gov.ua/ua/content/civil-access-data-Edinij-reestr-ob-ektiv-derzhavnoi-vlasnosti.html>, а також за посиланням:

<https://data.gov.ua/dataset/af86e5d3-0176-440d-bda4-d537077c0635>. Тож замовники, які є суб'єктами господарювання державного сектора економіки у розумінні ГКУ, повинні дотримуватися вимог пункту 4-1 Постанови № 710.

З яких джерел фінансуються закупівлі замовників та на які з них поширюються вимоги Постанови № 710

Замовники можуть здійснювати закупівлі товарів, робіт або послуг за:

кошти державного бюджету України та місцевих бюджетів;

власні кошти (кошти від господарської діяльності підприємства);

кошти бюджету цільових фондів, які не входять до складу державного або місцевих бюджетів;

кошти грантів, кредитів або позик міжнародних організацій;

інші кошти, які замовник може використовувати відповідно до законодавства.

Головні розпорядники та розпорядники бюджетних коштів нижчого рівня використовують бюджетні кошти державного бюджету України та місцевих бюджетів.

Суб'єктами господарювання державного сектора економіки можуть бути, наприклад, державні підприємства, які використовують як бюджетні кошти (з рахунків, відкритих в органах Державної казначейської служби України), так і власні (з рахунків, відкритих у комерційних банках).

Проте **метою Постанови № 710 є підвищення ефективного використання саме державних коштів**. Тому якщо державне підприємство здійснює процедуру закупівлі за бюджетні кошти, то необхідно дотримуватися вимог Постанови № 710, а якщо за власні, то має право не оприлюднювати інформацію, визначену цією постановою.

Але може бути «комбінована» ситуація, тобто коли джерелом фінансування закупівлі одночасно є частково бюджетні кошти та частково власні. У такому разі, оскільки закупівля частково здійснюється за бюджетні кошти, то замовнику слід дотримуватися вимог Постанови № 710 та оприлюднити визначену нею інформацію.

Ба більше! В інтерв'ю на той час голови Держаудитслужби на аналогічне запитання було надано таку відповідь: *«Враховуючи, що надання роз'яснень із питань застосування нормативно-правових актів не належить до компетенції органів державного фінансового контролю, хочу лише акцентувати увагу замовників та громадськості, що **положення Постанови № 710**, які визначають обов'язок замовників оприлюднювати відповідну інформацію щодо запланованих процедур закупівель, **не виокремлюють такі закупівлі за певним джерелом фінансування**»*.

У свою чергу, наразі практика моніторингу ДАСУ показує, що такий контролюючий орган не розділяє джерела фінансування та за будь-якого джерела фінансування питає у замовників *«Яким чином та на підставі яких документів здійснено обґрунтування бюджетного призначення, технічних та якісних характеристик предмета закупівлі та визначено його очікувану вартість? Також надайте посилання на сторінку вебсайту, на якому розміщено обґрунтування технічних та якісних характеристик предмета закупівлі, розміру витрат, очікуваної вартості предмета закупівлі»*.

Так, наприклад, у закупівлі <https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2023-02-11-000033-a>, де джерелом фінансування є власний бюджет (кошти від господарської діяльності підприємства), було установлено порушення вимог пункту 4-1 Постанови № 710. Більше практики щодо цього питання — в статті [«Порушення норм Постанови № 710: практика ДАСУ»](#).

Зважаючи, що законодавством не встановлено ані форми обґрунтування закупівлі, ані суворих вимог щодо його змісту, враховуючи, що таке

обґрунтування зазвичай готується на основі вихідних даних, що і так є частиною планування закупівель, а також через те, що доводити контролюючим органам причини відсутності обґрунтування набагато важче, аніж мати / оприлюднити таке обґрунтування, замовники можуть дотримуватись вимог в частині наявності / оприлюднення обґрунтування за Постановою № 710 незалежно від джерела фінансування.

Додатково зауважимо, що деякі майданчики надають технічну можливість автоматичного оприлюднення обґрунтування на відповідному вебсайті. Так, наприклад, на майданчику [Zakupivli.Pro](#) УО може під час оголошення відкритих торгів відразу додати необхідну інформацію, яка автоматично з'явиться на відповідному вебсайті (для уточнень щодо такої автоматизації рекомендуємо звернутись до технічної підтримки майданчика). Детально про це — у статті [«Обґрунтування відповідно до Постанови № 710: віджет для полегшення роботи УО»](#).

Розглянемо приклад для категорії замовників - комунальних підприємств.

Приклад

Комунальне підприємство планує здійснити закупівлю за власні кошти. Чи потрібно дотримуватися в такому разі вимог Постанови № 710?

Частіше за все комунальні підприємства є одержувачами бюджетних коштів, а як ми вже встановили раніше, на них не поширюється дія Постанови № 710. Однак деякі комунальні підприємства можуть бути розпорядниками бюджетних коштів. У цьому можна переконатися, переглянувши [Єдиний реєстр розпорядників та одержувачів бюджетних коштів](#).

Наприклад, Комунальне підприємство «Центр надання соціальних послуг Яблунівської селищної ради» (код за ЄДРПОУ 44118369) є **розпорядником нижчого рівня**, для якого головним розпорядником є Яблунівська селищна рада Косівського району Івано-Франківської області. Переглянути підпорядкованість розпорядників бюджетних коштів можна на Державному вебпорталі бюджету для громадян за посиланням: <https://openbudget.gov.ua/spending-agencies/04354255/profile>.

Джерелами фінансування діяльності комунальних підприємств можуть бути: бюджетні, власні кошти та інші джерела, не заборонені законодавством. Тож якщо комунальне підприємство здійснює закупівлю за бюджетні кошти або частково за державні, а частково за власні, то воно повинне дотримуватися вимог пункту 4-1 Постанови № 710, а якщо повністю закупівля буде фінансуватися за власні кошти, то такого обов'язку немає.

Якщо ж комунальне підприємство є одержувачем бюджетних коштів, то в такому разі Постановою № 710 не встановлюються вимоги оприлюднювати інформацію незалежно від

джерела фінансування закупівлі — чи то державні кошти, чи то власні.

Висновки

Обов'язково дотримуватися вимог пункту 4-1 Постанови № 710 повинні замовники, які є **головними розпорядниками або розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня**, а також **суб'єктами господарювання, громадські чи інші організації, що не мають статусу бюджетної установи**, у разі здійснення процедур закупівель, визначених Законом, **за рахунок бюджетних коштів**.

Якщо ж комунальне підприємство, що є розпорядником бюджетних коштів, використовує для фінансування закупівлі виключно власні кошти підприємства, то оприлюднювати інформацію, визначену пунктом 4-1 Постанови № 710, не є обов'язковим, утім з метою уникнення можливих непорозумінь замовник може оприлюднити таке обґрунтування. Оскільки, як ми зазначили, *законодавством не встановлено ані форми обґрунтування закупівлі, ані суворих вимог щодо його змісту, враховуючи, що таке обґрунтування зазвичай готується на основі вихідних даних, що і так є частиною планування закупівель, а також через те, що доводить контролюючим органам причини відсутності обґрунтування набагато важче, аніж мати / оприлюднити таке обґрунтування, замовники можуть дотримуватись вимог в частині наявності / оприлюднення обґрунтування за Постановою № 710 незалежно від джерела фінансування.*

Чимало прикладів обґрунтувань для завантаження зібрано в розділі [«Обґрунтування на виконання Постанови № 710»](#). Ось деякі з них:

[«Як обґрунтувати закупівлю палива»](#);

[«Приклад обґрунтування технічних, якісних характеристик очікуваної вартості закупівлі паперу»](#);

[Обґрунтування технічних та якісних характеристик закупівлі, розміру бюджетного призначення, очікуваної вартості ліків](#);

[«Обґрунтування технічних та якісних характеристик закупівель централізованого водопостачання, централізованого водовідведення на виконання постанови № 710 за Особливостями»](#);

[Обґрунтування закупівлі – М'ясо](#);

[Обґрунтування закупівлі – Молоко](#).

Дотримання Постанови № 710 в частині підготовки й оприлюднення обґрунтувань

12741 30 Червня 2023

19.12.2020 набрала чинності постанова Кабінету Міністрів України від [16.12.2020 № 1266](#) «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2013 № 631 і від 11 жовтня 2016 № 710», за якою головним розпорядникам бюджетних коштів (розпорядникам бюджетних коштів нижчого рівня), суб'єктам господарювання державного сектору економіки **доручено**, а органам місцевого самоврядування, Пенсійному фонду та фондам загальнообов'язкового державного соціального страхування **рекомендовано** з метою прозорого, ефективного та раціонального використання коштів **забезпечити**:

– обґрунтування технічних та якісних характеристик предмета закупівлі, розміру бюджетного призначення, очікуваної вартості предмета закупівлі;

– оприлюднення обґрунтування технічних та якісних характеристик предмета закупівлі, розміру бюджетного призначення, очікуваної вартості предмета закупівлі шляхом розміщення на власному вебсайті (або на офіційному вебсайті головного розпорядника бюджетних коштів, суб'єкта управління об'єктами державної власності, що здійснює функції з управління суб'єктом господарювання державного сектору економіки) протягом п'яти робочих днів з дня оприлюднення оголошення про проведення конкурентної процедури закупівель або повідомлення про намір укласти договір про закупівлю за результатами переговорної процедури закупівель.